

B.a.B.e.

Budi aktivna, Budi emancipirana - Grupa za ženska ljudska prava
Be active, Be emancipated - Women's Human Right Group

M e d v e š č a k 6 2
10000 Zagreb, Croatia
tel/fax +385 1 46 62 606
babe@zamir.net www.babe.hr

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA 2004.

UVOD

U 2004. u kojoj je Državni zavod za statistiku izvjestio da je bilo 800.000 siromašnih građana i građanki, hrvatsku svakodnevnicu obilježili su razni društveni događaji o kojima su mediji izvještavali na više ili manje senzacionalistički način. Kako su se u svemu tome snašle žene i kakav je bio njihov status tijekom godine?

Žene i zapošljavanje

Već samim oglašavanjem slobodnih radnih mjesta počinje spolna diskriminacija. Iako se u članku 13. Zakona o ravnopravnosti spolova usvojenom u srpnju 2003. navodi: "Prilikom oglašavanja potrebe za zapošljavanjem radnika u oglasu mora biti jasno istaknuto da se za oglašeno radno mjesto mogu javiti osobe oba spola" u mnogim natječajima za posao to se ne poštuje, na razgovorima za posao potencijalni poslodavci i dalje postavljaju pitanja ženama o planovima za udaju i trudnoću. Mnoge žene su svjesne, iako im to uglavnom nije otvoreno rečeno, da će trudnoća usporiti njihovo napredovanje u poslu, ili čak da je upitna sigurnost njihova radnog mjesta. Sve više direktora i šefova ne libi se upozoravati zaposlenice da će se njihova trudnoća negativno odraziti na posao. Događa se i to da se od žena otvoreno traži da potpišu obećanje ili kakav drugi dokument kojim se obavezuju da u sljedećih nekoliko godina neće imati djecu! Iako takav ugovor nije pravno valjan, to brojnim poslodavcima ne smeta da ga nude na potpis kandidatkinjama za radno mjesto. Iako pred sudom ne važi, poslodavci se oslanjaju na psihološke učinke koje ovakav ugovor izaziva kod žena. Od 295.000 nezaposlenih sredinom godine čak 59% čine žene. Žene iznad 40. godine života gotovo da više i nisu zapošljive.

Dok za radnice Zakon o radu predviđa mogućnost posvojiteljskog dopusta od 270 dana ako posvajaju djecu do 12. godine starosti, Zakon o rodiljnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki, koji regulira prava obrtnica, takvu odredbu nema. Obrtnice mogu ostvariti dopust samo ako posvajaju dijete mlađe od godinu dana, odnosno do treće godine ako posvajaju blizance, treće i svako sljedeće dijete. Za sedmogodišnje dijete nemaju pravo ni na dan dopusta. Godišnje se u Hrvatskoj posvoji samo oko 130 djece, a među posvojiteljicama su prosječno jedva tri obrtnice koje su posvojile stariju djecu. Promjena zakona državu ne bi stajala gotovo ništa. Osim toga, obitelji se vrlo teško odlučuju na posvajanje djece starije od 6 godina, a ovakva ih odredba sigurno dodatno demotivira.

Alimentacijski fond, čiji je početak rada potpredsjednica Vlade RH, Jadranka Kosor, najavila za 1. listopada, 2004. nije osnovan, a sasvim je izvjesno da se neće ni osnivati prije 1. siječnja 2006. godine. U Ministarstvu je detaljnom analizom utvrđeno da bi takav fond bio "nepotreban paralelni sustav u postojećem, u kojem ima dovoljno prostora za djelovanje u području naplate alimentacije".

Zlostavljanje na poslu i mobbing

Naša je sredina vrlo plodno tlo za nekažnjeno napastovanje žena od svih muškaraca koji su svjesni da za takvo ponašanje u većini slučajeva neće snositi nikakve sankcije. Seksualno napastovanje žena toliko je rašireno da se takvo ponašanje gotovo već očekuje. Slučaj trgovkinje u jednom velikom trgovačkom centru gdje radi već četiri godine, udate žene s dvoje djece, svjedoči o nekažnjenoj praksi zlostavljanja na poslu. Nakon što je nekoliko puta odbila ponuđenu kavu, šef joj je otvoreno rekao da bi trebala biti ljubaznija prema njemu rekavši: "Ja sam te podigao, ja ću te i vratiti tamo gdje si bila, a možda bi mogla završiti i kao višak." Šokirana žena upitala ga je otvoreno očekuje li da ima s njim vezu, na što joj je odvratio: "Naravno!" Žena je sve ispričala suprugu koji je reagirao nasilno, pretukao šefa koji je tri tjedna završio na bolovanju. Vrativši se na posao tražio je premještaj u drugu poslovnu jedinicu. Slučaj je riješen neopravdano nasilno. Možda bi bilo i drukčije da postoje zakonske odredbe koje bi štitele žene od seksualnog nasilja na poslu.

Odbor za ravnopravnost spolova organizirao je sjednicu koju je posvetio «mobbingu», sve prisutnijeg u radnom okružju diljem Europe. Odbor će uputiti nadležnim ministarstvima prijeloge da se mobbing kao pojam uvede u naše pravne propise i na adekvatan način sankcioniraju počinitelji, a žrtvama pruži puna pravna zaštita.

Žene i politika

Prosjeck žena u politici, konkretno vijećnica u Županijskim skupštinama je svega 13%, a u Gradskim vijećima 14%, a u Općinskim vijećima svega 7%. U Hrvatskom saboru zastupljenost žena je 21,8%. Na čelu samo tri saborska odbora od ukupno 24 su političarke - u jednom odboru nema ni jedne žene, u sedam saborskih odbora je samo jedna žena, u najbrojnijem Odboru za međuparlamentarnu suradnju od 27 članova je šest članica, dok u Odboru za ravnopravnost spolova većina članova je muških. U Hrvatskoj postoji samo jedna županica i 14 gradonačelnica.

Za predsjednika RH krajem godine kandidirala se i predstavnica Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) potpredsjednica Vlade RH i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor koja je u drugom krugu izgubila od dosadašnjeg predsjednika Stjepana Mesića. U brojnim intervjuima i predizbornoj kampanji Jadranka Kosor se nije izjašnjavala o ključnim pitanjima vezanim za ženska ljudska prava, osim zagovaranja mehanizama zaštite žrtava obiteljskog nasilja, ali je vješto izbjegavala definirati vlastiti stav o pravu na pobačaj.

Žene i nasilje

U prva tri mjeseca 2004. godine u Hrvatskoj je evidentirano 2.275 žrtava obiteljskog nasilja. Najčešće žrtve, čak 66% ukupno evidentiranih, bile su žene. U odnosu na isto razdoblje u 2003. broj evidentiranih slučajeva nasilja bio je veći za 50%. U 44% slučajeva žene zlostavlja suprug, u 18% slučajeva otac, a u 14% slučajeva počinitelj je sin žrtve, u 8% slučajeva zlostavljač je izvanbračni suprug. U porastu je i broj evidentiranoga nasilja na radnom mjestu i prilikom traženja posla o čemu se u javnosti ne govori u dovoljnoj mjeri. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti pokrenulo je i formiralo radnu skupinu za izradu Nacionalne strategije za borbu protiv obiteljskog nasilja. Cilj je iznaći čitav niz učinkovitih mjera kojima bi se preventivno djelovalo na suzbijanje nasilja.

Svaka peta žena u Hrvatskoj bila je žrtva nekog oblika fizičkog nasilja koje je izvršio njezin partner, a svaka četvrta barem je jednom imala spolni odnos na izričit zahtjev partnera, a protiv svoje volje. Istraživanje koje je inicirala Autonomna ženska kuća Zagreb, a financirao bivši Državni zavod za obitelj i sadašnje Ministarstvo obitelji, provedeno je na 987 žena u dobi od 18 do 67 godina iz svih dijelova zemlje. Njih 61% trenutačno je u braku, 21% u vezi, a 18% nema partnera. Više od polovice zlostavljanih žena nije se nikome požalilo, a druga polovica rekla je to samo prijateljima ili rodbini. Državnim institucijama te vjerskim i nevladinim savjetovalištim nikada se nije obratilo čak 83% žena! Bračnom savjetovalištu obratilo se samo njih 6%, sudu 7%, Centru za socijalni rad 9%, a najčešće su se obraćale policiji, njih 17%. Žene najbeskorisnijim drže obraćanje Centru za socijalni rad, a 11% onih koje su se obratile policiji kažu kako ih je ona - odbila.

Svi saborski klubovi poduprli su predloženu odluku da se 22. rujna proglasi Nacionalnim danom borbe protiv nasilja nad ženama. Obilježavanje toga dana trebalo bi pridonijeti senzibiliziranju javnosti prema pojavi nasilja nad ženama te potaknuti žrtve da prijavljuju nasilje. Svake godine povećava se broj žrtava obiteljskog nasilja te prekršajno prijavljenih nasilnika. Tako je primjerice 2000. godine prijavljeno 3410, a oštećeno 5325 osoba, 2001. prekršajno je prijavljeno 5004, a oštećeno 7159 osoba. 2002. prijavljeno je 6600 osoba, a žrtava je bilo 9182 dok je prošle godine prijavljen 9151 nasilnik a oštećeno je 12.260

osoba. Gordana Sobol prozvala je nadbiskupa Josipa Bozanića koji je hodočasnicima poručio da su priče o ravnopravnosti i slobodi u obitelji neprihvatljive tendencije, te da se u društvu zaboravlja prirodan autoritet oca u obitelji.

Žene i obrazovanje

Krajem listopada Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa odbilo je podržati stručni program uvođenja spolnog odgoja u škole čime je ponovno pokrenuto prepiranje vezano za seksualnu edukaciju hrvatskih učenika i učenica. Kada je Ministarstvo objavilo da će program spolnog odgoja "Ljudska seksualnost i kvaliteta života", koji je kreiralo petnaestak stručnjaka, vratiti na doradu, postalo je jasno da će i ove školske godine osnovnoškolci u Hrvatskoj o svojoj spolnosti moći učiti samo iz programa Teen Star koji ih podučava da kontracepcija ne štiti od spolnih bolesti a narušava bit spolnog čina, te da je seks u skladu sa stvarnošću isključivo kada se događa u braku. Uvođenje takvog programa cjelovitog spolnog odgoja prošle je godine odobrio tadašnji ministar prosvjete Vladimir Strugar, i to nakon što ga je preporučila i podržala cjelokupna crkvena zajednica na čelu s Biskupskom konferencijom. Stavovi koje među učenicima promovira Teen Star već su tada izazvali burne reakcije onih koji su negodovali nad činjenicom da je Vlada podržala program koji se neupitno oslanja na vjerske postulate pa promovira apstinenciju od seksa do stupanja u brak, te isključivo prirodnu kontracepciju, uvjeravajući da siguran seks izvan braka uopće ne postoji. No unatoč svim primjedbama, Teen Star se lani počeo provoditi u 35 škola, a ove je godine ušao u još toliko njih. Budući da Ministarstvo nije podržalo prijedlog stručnjaka nazvan «Ljudska seksualnost i kvaliteta života», koji među mladima promovira sigurnije i odgovornije seksualno ponašanje, ali i otvoreno govori o spolnim bolestima, kontracepciji ili homoseksualnosti, u javnosti se počelo spekulirati da je spomenuti program Ministarstvo odbilo zbog pritiska Crkve. Na odluku Ministarstva obrušila se i Ženska mreža Hrvatske čije su predstavnice na novinskoj konferenciji komentirale kako je "Ministarstvo ovim postupkom pokazalo da su proklamirani odgojni ciljevi škole samo deklarativni, te kako tako odgađa proces integracije u Europu u kojoj je seksualni odgoj standard". Oštre reakcije na, po mnogima skandalozni postupak Ministarstva znanosti, prosvjete i športa stigle su i iz udruge za prava seksualnih i rodnih manjina Iskorak. Ta je udruga 26. listopada Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova uputila tužbu na program spolnog odgoja Teen Star, obrazlažući kako je riječ o programu koji se izravno kosi sa Zakonom o ravnopravnosti spolova, Zakonom o istospolnim zajednicama, ali i samim Ustavom RH, te Univerzalnom deklaracijom UN-a o ljudskim pravima. U tužbi stoji kako Teen Star nedopustivo i spolno diskriminacijski zaključuje kako je nezaposlenost majke važan faktor u prevenciji rizičnih seksualnih ponašanja djece. Tužba se odnosi i na činjenicu da Teen Star ističe da se potpuni i predani odnos može ostvariti samo u braku, ali i na stavove o homoseksualnosti koji diskriminiraju prava osoba istospolne seksualne orijentacije. Koliko god negodovanja i revolta izazivala uvjerenja koja zagovornici Teen Stara propagiraju među djecom i mladima, ostaje činjenica da hrvatski osnovnoškolci koji žele učiti i pričati o vlastitoj seksualnosti neće imati izbora. Jer, kako je odlučila Vlada, do daljnjega će u školama moći slušati samo onaj program spolnog odgoja koji ih uči da je kontracepcija besmislena, baš kao i vođenje ljubavi ako nije zapečaćeno vjenčanim prstenom.

Žene i mediji

U hrvatskim medijima i dalje prevladava stereotipan, seksistički prikaz žena. Reklame se služe erotiziranim ženskim tijelima za prodaju svih proizvoda. Žene su i dalje uglavnom dodaci scenografiji, šutljive pratilje, hostese, najavljiivačice golih trbuha. Privatizirani i profitu okrenuti elektronski mediji nude uglavnom zabavu. Uz jake sponzore kvizovima, reality showovima, bogatim nagradama, postavljaju nove standarde i određuju ukus publike. Za emancipaciju žena tu ima vrlo malo prostora.

Pravo na pobačaj

Krajem 2004. konzervativne snage predvođene Katoličkom crkvom ponovo su počele dizati svoj glas, snažnije no ikada, zahtijevajući smanjenje seksualnih i reproduktivnih prava. Biskupska konferencija pozvala je sve veće crkvene zajednice u Hrvatskoj da oforme alijansu koja će tražiti od Hrvatskog sabora i vlade zakonsku zabranu pobačaja. 15.12.2004. održan je sastanak crkvenih predstavnika (osim

predstavnik židovske zajednice) koji su se udružili u Alijansu i potpisali izjavu. Ono što zabrinjava je činjenica da iz državnih krugova nije došao nikakav decidirani demanti namjera da se zahtjevi Crkve ne uvažavaju. Podpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor čak je tijekom izborne utrke za predsjednicu RH najavljivala organiziranje referenduma o pobačaju.

B.a.B.e. u 2004.

1.4.2004. navršilo se deset godina postojanja grupe za ženska ljudska prava B.a.B.e. Svoj 10. rođendan B.a.B.e. su proslavile 23. svibnja prigodnim programom na Cvjetnom trgu u Zagrebu po kišovitom, hladnom i vjetrovitom vremenu. Organizirale smo zabavni program, podijelile priznanja, pridružili/e su nam se mnogi gosti/gošće, udruge i kreativne žene koje su izložile svoje radove, davale smo pravne savjete građankama prolaznicama i distribuirale B.a.B.e. promotivne materijale i publikacije. U pridruženo članstvo učlanili/e su se mnogi/e građani/ke. Povodom desetogodišnjice postojanja izdale smo i knjižicu u kojoj smo sažele naš desetogodišnji rad i nezavisnu evaluaciju postignuća. U organizaciji javne proslave rođendana pomogle su nam brojne volonterke, a na samom prigodnom sajmu koji je popratio program sudjelovale su i druge civilne inicijative (poput «Hrana a ne oružje»), udruge (Cesi, Ženska soba) i mlade kreativne žene. Proslavu rođendana i tisak B.a.B.e. 10 godina brošure financijski je potpomognuo Global Fund for Women.

NOVI PROJEKTI

REGIONALNI MEDIJSKI PROJEKT EQVIWA – regionalna akcija za jednaku vidljivost žena uz potporu Europske komisije i Kvinna till Kvinna iz Švedske

B.a.B.e. su 1. ožujka 2004. započele s aktivnostima 18-mjesečnog projekta Žene i Mediji - Regionalna akcija za jednaku vidljivost žena.

Projektom želimo:

- inicirati proces stvaranja pravnog okruženja za rodno osjetljive medije
- raditi na mijenjanju percepcije i osvještavanju postojećeg seksističkog i diskriminirajućeg prikaza žena u mainstream medijima i općenito pokušati će se poboljšati pismenost javnih medija.
- prezentirati rodno osjetljivu, nediskriminacijsku i nestereotipnu medijsku produkciju koja ispunjava sve profesionalne kriterije.

Zašto smo pokrenule ovaj projekt?

Uvođenje nezavisnih medija, slobode izražavanja, istraživačkog novinarstva u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji i Crnoj Gori – nije ostavilo prostora za rodno osjetljivu perspektivu. Privatizacija "mainstream" medija i transformacija nacionalnih televizija u javne rezultirala je komercijalizmom, senzacionalizmom i jačanjem elementa zabave. Mediji slabo prepoznaju i reagiraju na nedostatak interesa za medijsku prezentaciju i promociju ženskih potencijala i sposobnosti da aktivno sudjeluju u oblikovanju javne sfere. Čak i neovisni mediji poznati po svojoj kritici moćnih ljudi i antinacionalističkim stavovima, često objavljuju ili emitiraju veoma diskriminacijske i seksističke poruke. Siromašan i zastarjeli obrazovni sustav nema programa medijske pismenosti.

U regiji sve više jača svijest o tome da se o spolu/rodu treba voditi računa i na osobnoj i na društvenoj razini. Iako su vlade potpisale mnoge dokumente kojima ističu da će rodna ravnopravnost postati integralnim dijelom procesa koji vodi ka istinskoj demokraciji, implementacija u praksi predstavlja velik problem. Svojim projektom želimo "snimiti" konkretno stanje u regiji po zemljama sudionicama, analizirati postojeće stanje, predložiti promjene.

Aktivnosti projekta:

- Analiza zakonske regulative medija iz rodne perspektive
- Uspostavljanje mreže pravica koje će se baviti medijima u odabranim zemljama regije (Republika Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Srbija i Crna Gora);
- Istraživanje o načinu na koji ženska populacija percipira predstavljanje žena u medijima uključujući reklame: participativnim istraživanjem na reprezentativnom uzorku ženske populacije u svakoj zemlji; istraživanje na uzorku fokusnih grupa – 2 ženske fokusne grupe i 2 fokusne grupe medijskih profesionalaca/profesionalki
- Edukacija profesionalci/profesionalaca iz elektronskih medija: interaktivna edukacija za medijske profesionalce/profesionalke i aktivistkinje grupa za ženska ljudska prava; formiranje regionalne mreže rodno osjetljivih medijskih profesionalaca/profesionalki
- Nezavisna rodno osjetljiva medijska produkcija: snimanje tri dokumentarnih filmova, izrada godišnjeg kalendara, postavljanje i održavanje web stranice projekta.

U 2004. završen je tek dio planiranih aktivnosti:

1. Analiza zakona vezanih uz medije iz rodne perspektive

Oformljen je tim pravica, po jedna predstavnik iz svake zemlje, koji je održao nekoliko sastanaka tijekom kojih je napravljen popis zakona koji će se analizirati, upitnik i smjernice za analizu. Analiza uključuje pregled svih nacionalnih zakona koji reguliraju medije i ostalih zakona čiji članci se odnose na diskriminaciju po spolu. Zakoni će biti uspoređeni s međunarodnim dokumentima i standardima o ljudskim pravima. Pravnički tim uspostavio je i kontakte s medijima i novinarskim udruženjem vezano za Novinarski kod časti i njegovu primjenu, te sa lokalnim nevladinim organizacijama radi razmjene informacija i analize sudske prakse. Na temelju analize i nacрта izvještaja o kojem se razgovaralo na nekoliko sastanaka tijekom 2004. u 2005. bit će napravljena konačna verzija izvještaja s preporukama za poboljšanje zakonske regulative. Rezultati dosadašnje analize implementacije zakona pokazuju da su sami zakonu uglavnom usklađeni sa međunarodnim tj. europskim standardima, ali da, nažalost, to nije slučaj i sa sudskom praksom. Uprkos gotovo odlično sastavljenoj legislativi i zakonima o rodnoj ravnopravnosti, zaštita od diskriminacije u praksi je gotovo zanemariva. Zaključak je da je neophodno provesti što hitnije mjere za efikasnu primjenu zakona i osigurati adekvatnu zaštitu žrtvama diskriminacije po spolu.

2. Istraživanje na koji način žene percipiraju medijske sadržaje uključujući i reklame

Projektni tim je napravio upitnik za participativno istraživanje ženskih stavova vezanih uz medijske sadržaje. U suradnji s agencijom PULS provedena je anketa u sve tri zemlje u kojoj je sudjelovalo 1500 žena, a 60 žena je bilo i osobno intervjuirano. Ukupno 80 anketarki je obučeno za ispunjavanje upitnika i snimanje intervjua. Rezultati istraživanja objavljeni su na projektnom web site-u www.eqviwa.net. Na temelju rezultata istraživanja može se zaključiti sljedeće:

- iako mediji, a naročito «ženski časopisi» imaju utjecaj na samopercepciju, žene očito još nisu dovoljno medijski pismene da bi mogle detektirati i dekonstruirati taj utjecaj;
- mnoge žene ne prepoznaju stereotipe i neravnopravnu zastupljenost žena u odnosu na muškarce u medijima pa im se diskriminacijsko prikazivanje žena u medijima ne čini problematično;

- trećina žena koje prate medije je rodno i medijski neosvještena i ne razumije koncept rodne ravnopravnosti, ali dvije trećine intervjuiranih žena u sve tri zemlje traže raznolikiju sliku žena u medijima od one koja se nudi

3. Istraživanje stavova medijskih profesionalaca/profesionalki

B.a.B.e. su organizirale 3 fokus grupe i 30 polu-strukturiranih intervjua u kojima su sudjelovali/e urednici/e većih medija u svakoj od tri zemlje uključene u projekt. B.a.B.e. projektni tim sudjelovao je tijekom održavanja sve tri fokus grupe u Zagrebu, Beogradu i Sarajevu i uspostavio kontakt s nekoliko agencija za ispitivanje javnog mnijenja: PAMA i SMMRI iz Beograda i SMMRI i PULS iz Bosne i Hercegovine koji su nam prezentirali rezultate istraživanja koje programe i tisak publika u njihovim zemljama najviše prati. Rezultati fokus grupa i intervjua o stavovima medijskih profesionalaca/profesionalki pokazuju da je neophodna edukacija medijskih profesionalaca/profesionalki koji/e često nisu svjesni patrijahalnog modela koji mediji promoviraju te da bez obzira na svijest o ogromnom utjecaju medija, u uređivačkoj politici nedostaje rodna dimenzija medijskog sadržaja.

4. Održana je radionica za medijske profesionalke/ce

Od 25. do 31. listopada 2004. B.a.B.e. su organizirale šestodnevnu radionicu u Opatiji za 19 novinara/ki i urednika/ca različitih medija iz sve tri zemlje. Cilj radionice bio je razviti vještine istraživačkog novinarstva i nezavisne rodno osjetljive medijske produkcije. Radionicu su vodili medijski profesionalci sa BBC-a iz Velike Britanije: Andy Forrester, (dobitnik nagrade EMMY), Christian Bushill, TV redatelj i snimatelj, Stewart Lansley (BBC producent i novinar istraživačkog novinarstva), Jenny Ash (BBC redateljica i producentica), Anita Swarup (BBC redateljica i producentica) i Margje De Koning (direktorica dokumentarnog odjela IKON TV u Nizozemskoj, i predavačica na odsjeku dokumentarnog filma na Sveučilištu u Amsterdamu). Osim njih gosti predavači bili su i

Tanja Šimić (glavna urednica programa HRT-a) i Niall MacCormick bivši kreativni direktor MTV-a. Sudionici/e radionice imali/e su priliku porazgovarati o različitim pristupima prezentaciji žena u medijima, procesima u nastajanju kvalitetnih dokumentarnih filmova od čega će velike koristi imati filmski/e stvaratelji/ce koje će sudjelovati u snimanju dokumentarnih filmova nezavisne produkcije u okviru Eqviwa projekta.

5. Nezavisna dokumentarna produkcija

Odabrane su producerske kuće i redatelj/ce koje će biti zadužene za scenarij i snimanje dokumentarnih filmova prema projektnom plan: Fade-in za Hrvatsku, Danijela Majstorović, redateljica, za Bosnu i Hercegovinu i B92 za Srbiju i Crnu Goru. Predstavnici filmskih timova održali su nekoliko sastanaka te jedan s pravničkim timom kako bi prodiskutirali ideje i nacрте scenarija. Svaka zemlja snimit će dokumentarni film kojim će pokušati prikazati jedan aspekt uloga koju žene imaju u medijima.

6. Web site projekta

Sve o projektu, suradnicama, ciljevima i aktivnostima možete saznati na našem novom dvojezičnom (engleski i hrvatski) web site-u www.eqviwa.net. Osim informacija o samom projektu na web siteu se nalazi i galerija stereotipnog načina prikazivanja žena u medijima u sve tri zemlje, baza zakona koje analiziramo, linkovi te aktualnosti vezane za medije.

7. Kalendar za 2005.

Za razliku od većine godišnjih kalendara koji se tiskaju u regiji (i prikazuju uglavnom (polu)gola ženska tijela), B.a.B.e. su izdale i 1.000 kalendara za 2005. godinu koji nudi drugačiji pristup. Kalendar se zove «Što bi bilo da je Snjeguljica bila ružna?». Hrvatska književnica Julijana Matanović odabrala je 12 citata poznatih hrvatskih autorica, a

dizajnerica Barbara Blasin popratila je citate originalnim fotografijama i napravila dizajn. Osim kalendara izdale smo i 500 komada džepnih rokovnika. Promocija kalendara održana je u Booksi 20.1.2005., a u regionalnoj distribuciji pomogle su nam ženske organizacije iz Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore.

Najveći broj kalendara i rokovnika distribuirale smo prije i poslije humanitarnog koncerta u korist Centra za odgoj i obrazovanje Dubrava pod nazivom «Žene za žene» koji je održan u dvorani Vatroslav Lisinski 14.2.2005. u organizaciji kojeg su sudjelovale B.a.B.e. preko svoje volonterke Ane Bota.

NASILJE NAD ŽENAMA

HOM

B.a.B.e. su potpisale ugovor o suradnji s Nizozemskim odborom za ljudska prava - HOM (The Netherlands Humanist Committee on Human Rights) na projektu kojim se želi utjecati na implementaciju ženskih ljudskih prava u regiji prema standardima CEDAW-a (Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije prema ženama), CoE i EU-a. U projektu pod nazivom «Podrška ženskim ljudskim pravima na zapadnom Balakanu» (Support Women's Human Rights in the Western Balkans) sudjeluju predstavnice Albanije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, Kosova, Makedonije i Hrvatske. Ciljevi projekta za Hrvatsku su: općenito smanjenje tolerancije obiteljskog nasilja i poboljšanje legislative i prakse vezane za obiteljsko nasilje. Planirane aktivnosti su: analiza zakona, institucionalne prakse i javnog mnijenja o obiteljskom nasilju, organiziranje nacionalnih okruglih stolova i sudjelovanje u regionalnim te pisanje izvještaja. Projekt vodi Sandra Benčić u suradnji s Adrianom Bago iz Centra za žene ROSA.

U okviru projekta Sandra Benčić koja vodi projekt sudjelovala je na tri regionalna okrugla stola: Ohrid, Makedonija – 17.-20. srpnja 2004; Budva, Crna Gora – 3.-8. listopada, 2004; Tirana, Albanija – 4.-12. studeni 2004. U 2005. predviđeno je još regionalnih sastanaka te jedna nacionalna konferencija.

Tema projekta, zajednička svim zemljama učesnicama programa je obiteljsko nasilje (prikaz općeg pravnog okvira i naglasak na specifičnom pravnom okviru, tj. što točno predstavlja problem za pojedinu zemlju. Zemlje učesnice koristit će zajedničku metodologiju te razmjenjivati iskustva i materijale. Cilj je razviti strategije na lokalnim razinama (za svaku zemlju posebn) te na regionalnoj razini kako bi se mogla ponuditi eventualna rješenja konkretnih problema (npr. otvaranje kvalitetnih skloništa i savjetovašta, podizanje svijesti o problemu obiteljskog nasilja, prijedlozi izmjena zakona i sl.

STOPVAV

U svibnu 2004. mreža ženskih programa Otvorenog društva (the Open Society Institute's Network Women's Program (NWP)) i Minnesota Advocates for Human Rights (MAHR) pokrenule su program monitoringa nasilja nad ženama u središnjoj i istočnoj Europi, centralnoj Aziji i Mongoliji (National Violence Against Women Monitor Program for Central and Eastern Europe, South Eastern Europe, the Caucasus, Central Asia and Mongolia) u kojem sudjeluju regionalne nevladine organizacije koje se bave nasiljem nad ženama i rodnom ravnopravnošću.

Cilj programa je:

1. Osnažiti pojedinke i nevladine organizacije koje se koriste web site-om u razvijanju i provođenju efikasnih strategija u borbi protiv nasilja nad ženama u regiji;
2. Omogućiti ženama da informacije na stranicama i forum koriste kao alat u zagovaranju;
3. Monitorirati usklađenost rada nacionalnih vlada sa međunarodnim obavezama;
4. Distribuirati informacije međunarodnoj zajednici o uspjesima ili propustima nacionalnih vlada u efikasnoj borbi protiv nasilja nad ženama.

Gabrijela Ivanov iz B.a.B.e. radi na ažuriranju informacija o nasilju nad ženama za Republiku Hrvatsku na nacionalnim web stranicama www.stopvaw.org. Od 9.-10. svibnja 2004. Gabrijela je sudjelovala na pripremnom sastanku u Budimpešti gdje su sudionicama iz svih zemalja uključenih u program prezentirani ciljevi, aktivnosti i metodologija provedbe.

MEDIANet

Gabrijela Ivanov iz B.a.B.e. uključila se u MEDIANet projekt koji je pokrenula udruga građanki i građana ZaMirNET (<http://www.zamirnet.hr> i www.zamirzine.net), s ciljem ostvarivanja regionalne suradnje civilnih inicijativa i predstavnika/ca medija i njihovog umrežavanja za promoviranje i unapređenje aktivističkog novinarstva i razvoja inkluzivnog, demokratskog društva. Projekt MEDIANet implementira se u partnerstvu ZaMirNETa, Fakulteta političkih znanosti, Zagreb i izvještajne agencije STINA, Split, te u suradnji s Novosadskom novinarskom školom i Media Plan Institutom iz Sarajeva. U projekt je također uključen i Međunarodni centar za obrazovanje novinara središnje i istočne Europe – ICEJ, Opatija.

Ciljevi projekta su profesionalno unapređivanje i osnaživanje mladih novinara/ki i studenata/ica novinarstva kao i aktivista/ica civilnih inicijativa, promoviranje aktivističkog novinarstva kroz community radio, video produkciju i online aktivizam, poticanje i osnaživanje aktivista/ica civilnih inicijativa pri odnosima s javnošću, razvoju novinarskih vještina i znanja, te poticanje suradnje mladih novinara/ki i aktivista/ica civilnih inicijativa na osmišljavanje regionalnih medijskih projekta i facilitacija pri kreiranju istih.

U projektu sudjeluje 60 sudionika/ca (20 sudionika/ca iz svake od obuhvaćenih država) u trajanju od 18 mjeseci. Uključeni su aktivistima/cama civilnih inicijativa, studentima/cama novinarstva i mladim novinarima/kama s područja Bosna i Hercegovine, Srbije i Crne Gore i Hrvatske.

Konkretne teme obrađene na dosadašnjim radionicama bile su: analiza mainstream medija, izazovi nezavisnih i alternativnih medija, ljudska prava i medijske slobode, diversity and minority reporting, feministički mediji, online, video i radio aktivizam.

Do sada su u okviru projekta održane četiri radionice: Zagreb, 24.-27.5.; Tuheljske toplice, 12.-15.7.; Hvar, 06.-10.10.; Opatija, 14.-19.11.

OSTALI PROJEKTI

LEGALINE

Projekt Legaline najduži je kontinuirani B.a.B.e. projekt koji je započeo u listopadu 1995. godine. U proteklih devet godina B.a.B.e. su:

- pružile besplatne pravne savjete preko 9.000 žena iz cijele RH,
- educirale ih o njihovim pravima,
- upoznale s funkcioniranjem pravnog sistema,
- pružile im podršku u ostvarivanju prava i zastupanju vlastitih interesa pred državnim tijelima i institucijama,
- pomogle im u pronalaženju odvjetnica koje su pokazale interes i senzibilitet za pružanje pravne pomoći ženama,
- informirale javnost o povredama, ugroženosti i kršenjima ženskih ljudskih prava kao i o manjkavostima prakse u ostvarivanju tih prava.

Telefonski pozivi su u pravilu anonimni.

I u 2004. godini tri pravnice su tri puta tjedno po dva sata davale besplatne pravne informacije i pravna mišljenja putem telefona. Za te usluge utrošile su ukupno 298 sati i odgovorile na 1.191 poziv. Međutim, veliki broj žena zove u redovno radno vrijeme izvan termina određenih za pravne savjete, tako da i ostale B.a.B.e. sudjeluju u preuzimanju poziva, upućivanju na odgovarajuće termine savjeta i/ili na druge oblike pomoći izvan B.a.B.e., što ukazuje na sve veću potrebu žena za ovom vrstom direktne pomoći. Navedeni broj poziva odnosi se samo na evidentirani broj prema popunjenim upitnicima. Prema našem iskustvu neevidentirani broj poziva i obavljenih razgovora vezanih za pravne savjete ili informacije procjenjuje se na barem još 50%.

Najveći broj poziva odnosio se na:

- razvod braka - 335 (oko 35 %),
- uzdržavanje - 243 (oko 20%),
- radno pravo - 180 (oko 15%),

-nasilje u obitelji - 132 (oko 13%),
-uzdržavanje na teret sredstava socijalne skrbi - 94 (oko 8%),
-socijalna pomoć, plaćanje podstanarstva samohranim majkama -33 (oko 3%),
-kredit, jamci, ovrhe- 31 (oko 3%),
-izuzeće službenika, institucija - 17 (oko 1%),
- ostalo (utvrđivanje očinstva, posvojenje, skraćeno radno vrijeme ili dopust do 7. godine života za njegu djeteta i dr.) – 126 (oko 11 %).

Često je teško definirati područje na koje se poziv odnosi jer se žene u pravilu javljaju s više istovremenih problema, a pitanja postavljaju prema trenutnoj važnosti. Primjerice iza pitanja o razvodu braka, pravima u slučaju razvoda, informacija o postupcima, krije se dugogodišnje nasilje u obitelji, koje u trenutku kada žena donese odluku o razvodu više nije u prvom planu.

Pored pružanja besplatnih pravnih savjeta putem telefona, primale smo žene i na individualno savjetovanje, budući da su postojeća 3 blok sata tjedno predviđena za savjetovanje putem telefona prekratka i često nedostatna za pružanje pravog i potpunog pravnog savjeta.

Pored besplatnih pravnih informacija putem telefona, Legaline su u drugoj polovini 2004. godine uvele pružanje pravnih savjeta e-maila i otvorile novu stranicu pravnih savjeta sa najčešćim pitanjima i odgovorima na web siteu: www.babe.hr

SUPPORTINE

Supportine projekt B.a.b.e. su započele u 2002. godini u skladu sa strateškim planom jačanja ženskog pokreta i civilnog društva općenito. Unutar projekta cilj nam je bio:

- podržati nastajanje novih ženskih organizacija u tkzv. «sivim zonama», onim područjima u RH u kojima nisu postojale;
- jačati ženski pokret i Žensku mrežu Hrvatske

Tijekom 2002. i 2003. obavile smo inicijalne razgovore, pronašle žene voljne da osnuju organizaciju, odradile s njima strateška planiranja aktivnosti, pomogle im pri registraciji i početnim aktivnostima (jednoj u Šibeniku koja je već postojala: Ženska inicijativa Šibensko/kninske županije i jednoj u Zadru, od koje su kasnije nastale dvije: «Ose» i «Vile»).

Tijekom 2004. završile smo ciklus prethodnih godina i odradile završne radionice s novoosnovanim grupama:

9. – 11. siječnja 2004. – radionica akcijskog planiranja za Vile iz Zadra

31. srpanj– 3. kolovoz 2004. – radionica akcijskog planiranja za Žensku inicijativu Šibensko-kninske županije i Klub žena liječenih od raka dojke

18. – 19. rujna 2004. – radionica o zagovaranju i medijima za predstavnice obje grupe

30. rujna – 2. listopada 2004. – završni sastanak sa predstavnicama Ženske inicijative šibensko-kninske županije, Kluba žena liječenih na dojci i Vilama.

U cjelini projektom SUPPORTINE koji su financijski potpomogli Institut otvoreno društvo Hrvatska i AED postignuto je sljedeće:

- Veća vidljivost Ženske mreže Hrvatske u medijima – tijekom cijelog projekta više od 100 članaka objavljeno je u lokalnom i nacionalnom tisku vezanog za ŽMH. B.a.B.e. su se često pojavljivale u elektronskim medijima (na lokalnim i nacionalnim radio i TV stanicama) i u više od 80 javnih nastupa govorile o nasilju nad ženama, ekonomskim i socijalnim pravima, stereotipima u školskim programima i u medijima, te komentirale razne oblike kršenja ženskih ljudskih prava.
- Tijekom trajanja projekta Ženska mreža Hrvatske organizirala je 3 nacionalne kampanje. Sve tri su koordinirale B.a.B.e. U kampanjama su se po prvi put aktivnije uključile ženske grupe iz cijele Hrvatske: Izvor iz Tenje, SOS-telefon Virovitica, Ženska inicijativa Križevci, Ose i Vile iz Zadra, Domine iz Splita, Ženska grupa iz Donjeg Lapca i Ženska inicijativa šibensko kninske županije iz Šibenika.
- Vidljivost ženske mreže Hrvatske podignuta je na nacionalnu razinu. Zahvaljujući dugotrajnim naporima Mreže i velikoj kvaliteti profesionalnog rada pojedinih organizacija unutar Mreže

(B.a.B.e., Autonomne ženske kuće Zagreb, Centra za žene ROSA, Centra za civilne inicijative Poreč itd.) utjecaj Mreže na nacionalne mehanizme za rodnu ravnopravnost se konačno isplatio. Mreža je odigrala ključnu ulogu u odabiru dugogodišnje aktivistkinje i pravnice na B.a.B.e. pravnim projektima Gordane Lukač-Koritnik kao Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

- Ženska inicijativa šibensko-kninske županice prevladala prve krizne trenutke i počela raditi fokusiranije – kada smo započele sa Supportine projektom Ženska inicijativa šibensko-kninske županije bila je već osnovana grupa, ali sa brojnim organizacijskim problemima budući da su grupu činile žene iz različitih političkih stranaka koje su uglavnom bile ovisne o liderici. U aktivnostima se nisu mogle fokusirati pa su tako pokrivala područja od rodne ravnopravnosti do problema vezanih za okoliš i organizaciju kulturnih događanja. Za vrijeme našeg rada sa grupom konkretnije smo definirale čime se organizacija želi i može baviti, pomogle im u transformiranju članstva, promijenile statut organizacije i zajedno s njima napravile akcijski plan rada. Nažalost, cijela grupa još uvijek ovisi o liderici i njihove sposobnosti pronalaženja financijskih sredstava još uvijek nisu ojačale usprkos sudjelovanju na radionicama koje je organizirao OSCE i AED. Trenutno nastoje pregovarati sa poglavarstvom grada Šibenika kako bi osigurale prostor za rad i pokriće režijskih troškova.
- Klub žena liječenih na dojci – iako u početku nismo planirale raditi sa ovom organizacijom, tijekom projekta pokazala se potreba da i njima pružimo podršku što smo i učinile i uključile ih u radionice i sastanke zajedno sa Ženskom inicijativom šibensko-kninske županije s kojima su i prije surađivale. Klub pruža podršku grupama žena liječenih od raka dojke, vrši edukaciju i organizira redovite preglede u županiji u suradnji s drugim udrugama koje se bave ženskim zdravljem.
- U Zadru su osnovane dvije nove ženske organizacije – Iako smo u početku projekta namjeravale pružiti podršku osnivanju jedne grupe u Zadru, po završetku projekta organizirane su dvije grupe zbog podjele interesa do koje je došlo tijekom samog osnivanja. Oformljene su tako dvije ženske organizacije: Ose i Vile. Naš rad je bio uspješniji s Vilama zbog bolje komunikacije sa voditeljicom grupe, ali Ose su ipak uspjele registrirati svoju organizaciju i pronaći prostor i sudjelovale su u kampanjama koje su tijekom trajanja projekta bile organizirane. Vile se još nisu uspjele registrirati, ali su također sudjelovale u dvije kampanje koje je organizirala Ženska mreža Hrvatske, a kao prvenstveno grupa samohranih majki samostalno su organizirale humanitarne sajmove u korist podrške samohranim roditeljima.

EDUKATORINE – LOKALINE

Ciljevi projekta:

- a) unaprijeđenje mehanizama rodne ravnopravnosti na gradskim i županijskim razinama
- b) uključivanje organizacija civilnog društva, sa naglaskom na ženske inicijative ili organizacije u mehanizme rodne ravnopravnosti

U 2004. nastavile smo s projektom započetim u 2003. godini uz potporu Instituta otvoreno društvo Hrvatska.

Tijekom 2004. godine društvena situacija u RH je promijenjena u odnosu na 2003. kada smo započele s projektom. Osnovan je ured Pravobraniteljice za rodnu ravnopravnost kao i Vladin Ured za ravnopravnost spolova. Pravobraniteljica i predstojnica Vladinog ureda započele su s aktivnostima i posjetama već osnovanim povjerenstvima za ravnopravnost spolova na gradskim i županijskim razinama radi educiranja povjerenika i osoblja zaposlenih u mehanizmima rodne ravnopravnosti te stoga nije bilo potrebe provoditi planirane radionice.

Umjesto da organiziramo radionice za predstavnike već oformljenih mehanizama zaštite rodne ravnopravnosti, smatrale smo efikasnijim organizirati dvije radionice sa ženskom nevladinom udrugom Stope nade iz Splita kako bismo osigurale osnivanje mehanizma na županijskoj i gradskoj razini u području gdje on ne postoji. Prva radionica održana je u studenom 2004. za 15 žena iz političkih stranaka, gradskih poglavarstava i županije kao i iz medija i poslovnog sektora. Na radionici su pokrivena područja edukacije o ženskim ljudskim pravima i rodnoj diskriminaciji, rodnoj ravnopravnosti u svakodnevnom životu, kao i međunarodni mehanizmi za zaštitu ženskih ljudskih prava i nacionalno zakonodavstvo (o čemu je govorila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova). Druga radionica održana je 12.-15. prosinca 2004. također u Splitu na kojoj je gostovala predstojnica vladinog ureda za ravnopravnost spolova Helena Štimac Radin.

Radionice za predstavnike/ce gradskih poglavarstava

U okviru projekta održane su tri radionice o mehanizmima rodne ravnopravnosti za predstavnike/ce gradskih poglavarstava, prva u Kostajnici 2. prosinca 2004. koja je pokrila teme obiteljskog nasilja i nasilja nad ženama na radnom mjestu, kao i opseg rada povjerenstva za rodnu ravnopravnost na gradskoj razini. Na radionici je sudjelovao i gradonačelnik Kostajnice i članovi/ce povjerenstva. Druga radionica je organizirana u Đakovu za članove/ce Povjerenstva za rodnu ravnopravnost grada kao i ostale zainteresirane. Obje radionice su medijski popratili Radio Sisak i Radio Đakovo. Treća radionica je održana u Križevcima 10.12.2004.

Radionice za predstavnike mehanizama rodne ravnopravnosti na županijskoj razini

Prva radionica na županijskoj razini održana je u Istarskoj županiji u suradnji sa Centrom za civilne inicijative Poreč od 27.-29. veljače o rodnoj diskriminaciji u obrazovanju, medijima, pri zapošljavanju, u okviru obitelji. Također se pokušalo razjasniti vječito prisutnu dilemu oko razlikovanja spola i roda. Prisutni su bili članovi županijskih i gradskih povjerenstava i odbora koji su već uspostavljeni ili koji se tek trebaju osnovati.

Druga radionica je održana u Virovitici 4. studenog 2004. na kojoj su sudjelovali i zamjenik župana i tajnik županijskog vijeća kao i predstavnici/e povjerenstva za rodnu ravnopravnost. Govorilo se o rodnoj diskriminaciji, statusu žena u Virovitičkoj županiji, opsegu zadataka i načinu financiranja povjerenstva.

Okrugli stolovi

Organizirano je ukupno šest okruglih stolova:

- u Karlovcu povodom Međunarodnog dana žena 8. ožujka u suradnji sa nevladinim Odborom za Ljudska prava Karlovac i gradskim Povjerenstvom za ravnopravnost spolova u gradskoj knjižnici Razgovaralo se o položaju žena u Karlovcu, a medijski su ga pokrile lokalne radio stanice i novine.
- U Zagrebu su B.a.B.e. organizirale drugi okrugli stol za predstavnike/ce raznih nevladinih organizacija na temu korupcije. Budući da je koruptivna praksa prepoznata od strane žena kao jedan od najvećih prepreka za postizanje ravnopravnog statusa i funkcioniranje mehanizama rodne ravnopravnosti, odlučile smo započeti proces dijaloga o toj temi kojom se namjeravamo više baviti iduće godine.
- 26. studenog u Rijeci – organiziran je treći okrugli stol od strane Matice Hrvatske, Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije i Skloništa za žene «Sveta Ana». Okrugli stol je organiziran na temu nasilja nad ženama i tom prilikom su promovirane i podijeljene B.a.B.e. knjige «A ko' joj je kriv?» i 10 godina B.a.B.e.
- Kostajnica – okrugli stol o nasilju nad ženama koji je prethodio radionici za službenike/ce gradskog povjerenstva za ravnopravnost spolova. Okrugli stol je organiziran u okviru međunarodne kampanje «16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama» i bio još jedna prilika da se promoviraju i podjele knjige «A ko' joj je kriv?!» Peti okrugli stol je organiziran u Đakovu, a šesti u Križevcima neposredno prije početka radionica.

SEELINE

U 2004. završile smo SEELINE - trogodišnji regionalni projekt u koji su bile uključene predstavnice/stručnjakinje iz Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Srbije i Crne Gore, Makedonije, Turske, Bugarske, Rumunjske i Moldavije. Ciljevi projekta bili su:

- Praćenje zakona iz rodne perspektive prema zajednički dogovorenim upitnicima i metodologiji;
- Priprema zajedničkih preporuka za izmjene zakona u 10 zemalja južne i istočne Europe;
- Edukacija stručnjakinja za rodno osjetljivu analizu zakona;
- Izgradnja mreže stručnjakinja.

Projekt je rezultirao tiskanjem pet knjiga u kojem se nalaze izvještaji po zemljama s analizama i preporukama izmjena: ustav (Constitutional Country Reports), nacionalni mehanizmi zaštite ženskih ljudskih prava (National Mechanisms Country Reports), obiteljski zakon (Family Law Country Reports),

kazneni zakon (Criminal Code Country Reports) i ekonomska prava (Economic Rights Country Reports). Economic Rights Country Reports uključuje i istraživanja koja su u zemljama provele stručnjakinje za ekonomska prava.

Uspostavljena je i ojačana mreža predstavnica deset zemalja uključenih u projekt. Svi izvještaji, dokumenti, podaci o sudionicama po zemljama nalaze se na web stranici projekta www.seeline-project.net

KAMPANJE

U 2004. B.a.B.e. nisu isplanirale vlastite aktivnosti u okviru međunarodne kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, ali su tijekom «16 dana» dale brojne izjave za tisak, i distribuirale informacije medijima i drugim nevladinim organizacijama vezane za datume koji su uključeni u «16 dana aktivizma». Sanja Sarnavka je gostovala na RTL-u u talk show-u "Sanja" na temu nasilja nad ženama, Martina je 2.12. u Kostajnici promovirala knjigu "A ko' joj je kriv?", a 25.11. B.a.B.e. su se pridružile Autonomnoj ženskoj kući Zagreb na okruglom stolu i tiskovnoj konferenciji o nasilju nad ženama. 40 primjeraka knjiga "A ko' joj je kriv?" poslale smo na Sajam knjiga u Puli i prijavile ju za nagradu Kiklop. 7.12. Sanja je sudjelovala na javnoj tribini pod nazivom "Samohrani roditelji: ponos i predrasude" u okviru Tjedna ljudskih prava u organizaciji gradske knjižnice Zadar i područnog ureda OESS-a u Zadru. Intervju sa Sanjom Sarnavkom vezan uz temu nasilja nad ženama objavljen je u Zadarskom listu 6.11.2004.

B.a.B.e. su pomno pratile slučaj novinarkе Helene Puljiz koja se žalila Vijeću za civilni nadzor tajnih službi, Hrvatskom novinarskom društvu i Hrvatskom helsinškom odboru za ljudska prava zbog ispitivanja kojem je bila podvrgnuta u Protuobavještajnoj agenciji (POA). Uputile smo javno pismo medijima, premijeru i predsjedniku Hrvatskog sabora. Zajedno s Hrvatskim novinarskim društvom i Zamir-om pokrenule smo akciju za pomoć novinarki čija su osnovna ljudska prava prekršena i koja je već godinu dana bez posla.

21.10. B.a.B.e. su održale tiskovnu konferenciju na kojoj su objasnile svoje razloge zbog službenog istupanja iz članstva u Ženskoj mreži Hrvatske. Iako su razlozi dugotrajno razmimoilaženje vezano za procedure i transparentnost odlučivanja unutar mreže i njezinu koordinaciju, povod je bila potpora koju je Mreža dala HDZ-ovoj predsjedničkoj kandidatkinji Jadranki Kosor. B.a.B.e. su nakon osam godina rada u Ženskoj mreži Hrvatske, čije su i jedne od osnivačica, odstupile iz članstva jer smatraju da je Mreža, dajući podršku političkoj kandidatkinji kompromitirala cijelu organizaciju i odstupila od načela nezavisnosti. Problem nije u tome što je podrška dana Jadranki Kosor, problem bi bio da je podrška dana osobno i bilo kojoj drugoj kandidatkinji ili stranci. Iako je istog dana Ženska mreža Hrvatske održala svoju tiskovnu konferenciju na kojoj je demantirala navode da je ikada izjavila da daje podršku Jadranki Kosor, činjenica je da je u medijima Jadranka Kosor sama izjavila kako će ju među ostalim u kampanji podržati i četrdesetak ženskih nevladinih udruga članica Ženske mreže Hrvatske. B.a.B.e. su se ispričale Jadranki Kosor što je uslijed ovog razmimoilaženja unutar ŽMH došlo do povlačenja njenog imena po medijima. Unatoč izlasku iz ŽMH, B.a.B.e. će nastaviti pojedinačnu suradnju s Mrežom, i istaknule da neće raditi na osnivanju neke nove mreže.

Iako su B.a.B.e. još 1999. (kada se 22.9. dogodio masakr u Općinskom sudu u Zagrebu u kojem su smrtno stradale tri, a teško ranjena jedna žena), tražile proglašenje Nacionalnog dana protiv nasilja nad ženama i svake iduće godine zajedno s drugim ženskim grupama podsjećale na žrtve nasilja i pozivale na efikasnije provođenje mjera prevencije obiteljskog nasilja i zaštite žrtava, Hrvatski sabor je tek 2004. prihvatio prijedlog Vlade da se 22. rujna proglasi Nacionalnim danom protiv nasilja nad ženama uglavnom zbog alarmantne činjenice da je u prvom tromjesečju 2004. nasilje u obitelji zabilježilo porast od čak pedeset posto.

22.9. B.a.B.e. su prisustvovalе otkrivanju spomen ploče poginulim ženama u Palači pravde u Zagrebu.

KAMPANJA GRAK 15. - 30.5.

Kroz CroNGO, trogodišnji program razvoja NVO-a koji financira AED, CESI i B.a.B.e. su u okviru projekta *Podrška NVO sektoru* okupile veliki broj udruga s područja čitave Hrvatske u svrhu zajedničkog djelovanja na povećanju prepoznatljivosti nevladinih udruga u društvu. Tijekom 2003 održane su edukacije na kojima se govorilo o usvajanju vještina javnog zagovaranja i uspostavljanje kvalitetnijih odnosa s javnošću, a početkom 2004. se počelo sa pripremom zajedničke kampanje. Koordinacijski tim

kampanje *GRAK - Građanski aktivizam* u periodu od 13. – 31. svibnja 2004. činili/e su predstavnici/e: CESI, B.a.B.e. ZaMir, Zelena akcija, DIM i Fade in. Ciljevi kampanje su bili: povećanje vidljivosti NVO sektora, promicanje vrijednosti civilnog društva i informiranje građanstva o mogućnostima prepoznavanja i zalaganja za vlastite interese i prava. U sklopu kampanje koja se odvijala na nacionalnoj razini umrežilo se preko 40 udruga različitih profila i svojim aktivnostima dale doprinos promicanju ciljeva kampanje.

U sklopu kampanje proizveden je promotivni materijal s logom kampanje: letci i poster, šalice, majice, podlošci za miševe, kartonski megafoni, radio jingl i TV spot koji se tijekom deset dana kampanje vrtio na nacionalnoj televiziji i organizirani su okrugli stolovi i info štandovi u više hrvatskih gradova (Split, Osijek, Vukovar, Pula, Rijeka). 22.5. organizirana je akcija na Trgu bana Jelačića u Zagrebu.

U travnju 2004. obratila nam se za pomoć mlada balerina Hrvatskog narodnog kazališta zbog fizičkog i verbalnog zlostavljanja od strane ravnatelja Baleta HNK. B.a.B.e. su joj pomogle da podnese prijavu pravobraniteljici za ravnopravnost spolova i sa svojom pričom izađe u javnost. Iako su se novine raspisale o njezinom slučaju te su na svjetlo dana izašle pojediniosti o verbalnom omalovažavanju i vrijeđanju te fizičkom napadu, Ministarstvo kulture i Grad Zagreb predložili su Dinka Bogdanića za nagradu Grada Zagreba zbog zasluga u kulturi na području glazbene i kazališne umjetnosti. Iako je izabran sa samo jednim suzdržanim glasom, B.a.B.e. su reagirale u svojim javnim nastupima i izjavama te 17.5. uputile pisma svim članovima i članicama Skupštine Grada Zagreba u kojima su ih željele upozoriti da će davanjem glasa za dodjelu nagrade Grada Zagreba osobi koja je dobila pismenu opomenu zbog nasilničkog ponašanja prema 19-godišnjoj djevojci u svojoj matičnoj kući i prijavljena Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, pohvaliti nasilničko ponašanje i time promovirati nasilje. Isto pismo smo uputile i svim medijima. Na kraju Dinko Bogdanić ipak nije dobio nagradu Grada Zagreba.

Ministar financija je 20. travnja 2004. potpisao Pravilnik o izmjenama ranije donesenog Pravilnika o izmjenama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost prema čijim odredbama nevladine i neprofitne organizacije u Hrvatskoj više ne bi imale pravo oslobođenja od PDV-a za donacije iz inozemstva. B.a.B.e. su zajedno s drugim neprofitnim organizacijama i udrugama protestirale protiv odluke Ministarstva financija, održale tiskovnu konferenciju i pokrenule potpisivanje peticije.

Pod sloganom "Ne u moje ime" Centar za mirovne studije, B.a.B.e. i ZamirNet okupljene u građansku inicijativu «Dosta je ratova!» 20.3. prosvjedovale su na Trgu bana Jelačića u Zagrebu protiv slanja hrvatskih vojnika u Irak. Odana je počast žrtvama nedavnog terorističkog napada u Madridu, a građani i građanke su potpisivali/e peticiju protiv slanja hrvatskih vojnika u Irak koju su udruge pokrenule u siječnju. Skupljeno je više od 10.000 potpisa koji su proslijeđeni Vladi RH.

MEĐUNARODNI DAN ŽENA – 8. OŽUJKA

Obilježavajući 8. mart Međunarodni dan žena, B.a.B.e. su s ostalim članicama Ženske mreže Hrvatske upriličile svečanu dodjelu nagrade "Maja Miles" za rodno osviješteno i angažirano novinarstvo za 2003. godinu. Nagradu su dobile Petra Neuner s HTV-a, Branka Žužić, pulska suradnica "Slobodne Dalmacije" i voditeljica radijske emisije "Ona" na Radio Puli te redakcija kulturnog dvotjednika "Zarez", u čije je ime nagradu primila zamjenica urednika Katarina Luketić.

Prilikom dodjele nagrade Maja Miles u Novinarskom domu govorile su predstavnice članica Ženske mreže Hrvatske: Sanja Sarnavka (B.a.B.e.) o problemu nasilja nad ženama i kampanji "Zašto su nijeme? Zašto ih nema?", Željka Jelavić (Ženski studiji) o problemima u obrazovanju i udžbenicima te kampanji "Ide vrijeme, prođe rok"; Bojana Genov (Ženska grupa Lošinj) o našim zahtjevima za većim sudjelovanjem žena na mjestima gdje se donose odluke, o zapošljavanju, karijeri, pravu na jednaku plaću; Nela Pamuković (Centar za žene žrtve rata) je predstavila izjavu "Ne u naše ime - Ne s našim novcima protiv slanja hrvatskih vojnika/vojnkinja u Irak; Nataša Bijelić (CESI) o važnosti seksualnog odgoja mladih; Sadika Zvirkić (Korak, Karlovac) o dostajanstvu žena; Milena (Amnesty International) o novoj kampanji protiv nasilja nad ženama. Vesna Kesić se osvrnula na povijest ženskog novinarstva i razlozima zbog kojih nagrada nosi ime novinarkice Maje Miles. Skupu je prisustvovala i Katja Miles, majka Maje Miles.

Tijekom skupa govornice su se osvrnule i na izjavu Jadranke Kosor, podpredsjednice vlade koja je izjavila da ju 8. mart podsjeća na vremena kada je muškarcima trebao još jedan razlog za pijančevanje. U udarnim emisijama HTV-a obilježavanje 8. marta nije spomenuto, niti je popraćen prilogom sa skupa iako je njihova novinarka dobitnica jedne od nagrada !

SEMINARI, KONFERENCIJE I RADIONICE NA KOJIMA SMO SUDJELOVALE

2.11.2004. - Martina Belić iz B.a.B.e. sudjelovala je na okruglom stolu "Svi smo mi pacijenti" u organizaciji Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, Građanskog odbora za ljudska prava i Grupe B.a.B.e. Okrugli stol je organiziran u povodu drugog saborskog čitanja zakonskog prijedloga. Udruge su najavile niz amandmana na prijedlog Zakona o zaštiti prava pacijenata kojima traže da se umjesto predloženog termina Pravo na suodlučivanje uvede termin Pravo na vlastiti izbor i odluku. Udruge su tražile i da se umjesto termina Pravo na obaviještenost uvede Pravo na informiranost jer je to razumljiviji termin, međunarodno priznat i predstavlja središnje mjesto koncepta zaštite pacijenata. Organizatori/ce smatraju da zakon nije primarno u funkciji zaštite pacijenata već da se ide samo na usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a.

19.10.2004. - B.a.B.e. su sudjelovale (Sanja Sarnavka i Suzana Kunac) na okruglom stolu "Položaj i perspektive žena u RH" u organizaciji Hrvatskog sociološkog društva, sekcije "Žena i društvo". Sanja Sarnavka govorila je o mogućnostima pozitivnih akcija - društvenim agensima poboljšanja položaja žena u RH.

11.-17.10. 2004. - Sanja Sarnavka je sudjelovala na konferenciji posvećenoj ženama i okolišu: «Global Women's Assembly on Environment: Women As the Voice for Environment» (WAVE) u Najrobiju u Keniji zajedno s više od 100 žena iz cijelog svijeta. Poseban naglasak stavljen je na nadolazeće zasjedanje Peking+10, petogodišnju reviziju milenijskih razvojnih ciljeva (Millennium Development Goals) i trinaestog zasjedanja komisije za održivi razvoj Ujedinjenih nacija.

2.-3.10. 2004. - Sanja Sarnavka je kao predstavnica B.a.B.e. sudjelovala na regionalnoj strateškoj konferenciji o rodnim stereotipima i njihovim posljedicama u obrazovanju pod nazivom "Prevazilaženje rodni stereotipa u osnovnom obrazovanju" u Budvi, Crna Gora. Iz Hrvatske su uz Sanju Sarnavku kao predstavnicu B.a.B.e. sudjelovale: Ana Ivanek i Bosiljka Devernay iz Zavoda za školstvo RH; Juliette Janušić iz Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Karin Doolan iz Instituta za društvena istraživanja. Izrađen je akcijski plan izmjena osnovnoškolskog kurikulumu.

30.9. 2004. - Sanja Sarnavka je sudjelovala na sastanku Odbora za ravnopravnost spolova posvećenog društvenom problemu mobbinga. Zaključeno je da će Odbor uputiti nadležnim ministarstvima prijeloge da se mobbing kao pojam uvede u naše pravne propise i na adekvatan način sankcioniraju počinitelji, a žrtvama pruži puna pravna zaštita.

17.-25.9.2004. - Martina Belić iz B.a.B.e. sudjelovala je kao jedna od trenerica na trećoj po redu Feminističkoj ljetnoj školi (FLJUŠ) u Tuheljskim toplicama. FLJUŠ se svake godine organizira za aktivistice ženskih grupa i organizacija iz cijele Hrvatske. Sudionice su podijeljene u dvije grupe: početničku i naprednu, a na FLJUŠ-u se pokrivaju razne teme: feminizam, žensko zdravlje, ženska ljudsa

prava, reproduktivna prava i sl. **23.9.2004.** Sanja Sarnavka održala je u sklopu FLJUŠ-a radionicu o javnom zagovaranju i lobiranju.

27.-30.6.2004. – Sanja Sarnavka je održala Power Point prezentaciju o stereotipima, predrasudama, negativnim i nasilnim slikama u medijima, te sudjelovala u panelu o regionalnim trendovima, stranom vlasništvu i reformama medija na radionici u Bukureštu "Žene i novinarstvo u jugoistočnoj Europi" u organizaciji Centra za rat, mir i medije Univerziteta u New Yorku i Centra za nezavisno novinarstvo iz Rumunjske.

22.-25.6.2004. – Sanja Sarnavka je vodila radionicu o ženama i medijima i ženskim ljudskim pravima na Ljetnoj školi ljudskih prava za srednjoškolce i srednjoškolke iz cijele Hrvatske. Pregledavajući novine i časopise, izrađivali su vlastite panoe na kojima su prikazali razliku načina na koji su prikazani muškarci i žene u hrvatskim tiskanim medijima.

14. 6. 2004. - Na poziv Koordinacije za ravnopravnost spolova Gradske Skupštine Grada Zagreba, Sanja Sarnavka je sudjelovala u tematskoj radionici: «Uloga medija u promoviranju ravnopravnosti spolova» kao gošća govornica na temu "Kako mediji vide ulogu muškaraca i žena u društvu".

1.-5.6.2004. - Na poziv Švedskog instituta Švedske vlade, Sanja Sarnavka kao predstavnica B.a.B.e. otputovala je u Švedsku zajedno sa Gordanom Sobol, predsjednicom saborskog odbora za ravnopravnost spolova, Gordanom Lukač-Koritnik, pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova i Gordanom Matanović, koordinatoricom Ženske grupe Brod. Za vrijeme boravka u Švedskoj i razgovarale su sa švedskim pravobraniteljem za ravnopravnost spolova i predstavnicama fondacije Kvinna till Kvinna, i posjetile švedska skloništa za žene i djecu žrtve nasilja i vrtić Ministarstva prosvjete i obrazovanja u kojem se eksperimentalno provodi odgoj za ravnopravnost spolova posebne komisije za takve programe.

2.-4.6.2004. - Nevenka Sudar kao predstavnica grupe B.a.B.e. sudjelovala je na konferenciji Milena - Women Networking Across Border - transnacionalne ženske mreže s fokusom na Centralno-europskim zemljama od 2. - 4. lipnja 2004. Na konferenciji smo predstavile svoj novi regionalni projekt Žene i mediji . U Bečkom ženskom centru EGA u večernjim satima sudjelovale smo u diskusiji o ženama u proširenoj EU te prezentaciji knjige Traude Kogoj i Barbare Coudenhove-Kalergi "100 najutjecajnijih žena Istočne Europe" zajedno s austrijskom kandidatkinjom za EU Parlament Michaelom Kauer.

30.4. – 4.5. – Sanja Sarnavka je bila pozvana da sudjeluje na sastanku kreativnih aktivista/ica i lidera/ica u sklopu inicijative «Gender at Work». Sudionici/e iz Indije, Afrike, Južne Amerike i Sanja kao jedina predstavica grupa za ženska ljudska prava iz Europe, sastali/e su se u Kanadi da bi propitali/e trenutačno stanje ženskih ljudskih prava i načine na koje se ona mogu unaprijediti, bolje osmišljavati i promovirati.

4.-5.3. - Sanja Sarnavka, koorinatorica B.a.B.e. i projekta "Žene i mediji" moderirala je radionicu o Socijalnoj koheziji i pitanju jednakosti spolova na Nacionalnom tripartitnom kongresu na temu "Tržište rada u Hrvatskoj - danas i sutra" u organizaciji Ministarstva gospodarstva, rad i poduzetništva, Ministarstva znanosti, prosvjete i športa, Međunarodne organizacije rada (ILO), Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Ministarstva za međunarodni razvoj Velike Britanije i Europske komisije.

OSTALE AKTIVNOSTI

Shadow Report – Izvještaj u sjeni

Krajem 2004. B.a.B.e. su u suradnji s drugim ženskim udrugama napisale Izvještaj u sjeni (Shadow Report) službenog izvještaja Vlade RH koji se svakih pet godina dostavlja UN Komisiji za eliminaciju diskriminacije žena. U pisanju Izvještaja u sjeni sudjelovali su: Centar za ženske studije, Ženska grupa Brod, Srpski demokratski forum, Centar za žene žrtve rata, Autonomna ženska kuća Zagreb, Cesi, Ženska soba, Centar za civilne inicijative Poreč, HSUTI, Savez samostalnih sindikata – ženska sekcija i Dom umirovljenika židovske zajednice. Svaka ženska organizacija bila je zadužena napisati analizu zakona i njihove provedbe za područje kojim se najviše bave, npr. o Zakonu o zaštiti od obiteljskog nasilja pisala je Autonomna ženska kuća Zagreb – sklonište za žene žrtve nasilja, dok su procjenu položaja žena vezanih uz nasilje i preporuke napisale B.a.B.e., o pravima žena s invaliditetom pisala je Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida, o pravima žena manjina pisale su žene iz Srpskog demokratskog foruma, o eliminaciji diskriminacije u obrazovanju Centar za ženske studije itd. B.a.B.e.

su kompilirale sve izvještaje u jednu cjelinu, a osobno pokrile područja: Measures for Full Development and Progress of Women (Gender Mainstreaming); Mechanisms for Gender Equality Equality in all Matters Regarding Marriage and Family Relationships; Commission on Equality of Sexes Diminishing Stereotypes. Osnovna primjedba Izvještaja u sjeni nije se odnosila na zakonodavstveni okvir već na provedbu zakona. Kompletan Izvještaj u sjeni na engleskom jeziku nalazi se na web stranicama www.babe.hr

Evaluacija ženskih organizacija iz BiH i Kosova

Od travnja do kolovoza 2004. dvije B.a.B.e. predstavnice (Martina Belić i Suzana Kunac) radile su na evaluaciji ženskih grupa Bosne i Hercegovine i Kosova koje je u radu finansijski potpomagala organizacija CfD – Christlicher Friedensdienst iz Švicarske. Ciljevi dogovoreni na pripremnom sastanku s CfD-om bili su:

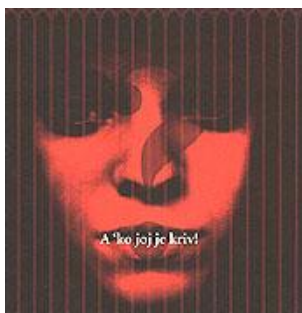
- Ustanoviti opseg do kojeg se značenje osnaživanja i feminističke mirovne politike promovirane od strane CfD-a može usporediti sa sličnim organizacijama na Balkanu, u Palestini, Maroku i Švicarskoj (B.a.B.e. tim bio je odgovoran za analizu na Balkanu);
- Strategije kojima se teorijski koncepti implementiraju u svrsishodnu aktivnost koja ima utjecaja na žensku svakodnevicu;
- Razmjena iskustava vezanih za osnaživanje žena i feminističku mirovnu politiku.

U evaluaciju rada i kvalitativnu analizu društvenog konteksta djelovanja i aktivnosti u istraživanje su bile uključene sljedeće grupe:

- Krajiška suza, Sanski Most, BiH
- Žena BiH, Mostar, BiH
- Motrat Qiriaz, Priština, Kosovo
- Aureola, Priština, Kosovo
- Women Wellness Center, Peć, Kosovo
- Gender Resource Training Center (GRTC), Priština, Kosovo

B.a.B.e. tim proveo je tri tjedna radeći na terenu sa navedenim ženskim grupama kroz razgovore, fokusne grupe, monitoriranje društvenog konteksta u kojima te ženske organizacije djeluju, razgovoru sa predstavnicima/ama medija i ostalih društvenih čimbenika. Na kraju evaluacije napisan je obiman izvještaj koji je prezentiran CfD-u na završnom sastanku u studenom 2004. u Bernu, Švicarska. Izvještaj se na engleskom jeziku može skinuti sa www.babe.hr

PUBLIKACIJE

B.a.B.e. su izdale knjigu "A 'ko joj je kriv?" u kojoj se nalazi 10 istinitih priča žena koje su proživjele obiteljsko nasilje, pravni komentari njihovih slučajeva, popis grupa za pomoć u slučajevima obiteljskog nasilja. Knjiga je nastala zahvaljujući potpori švedske organizacije Kvinna till Kvinna, Instituta Otvoreno društvo - Ženski program i CIDA-e Kanada. Promociju knjige održale smo 13. veljače u Kulturno informacijskom centru u Zagrebu. O knjizi su govorile: Sanja Mikleušević, novinarka, Tea Škokić, etnologinja, Sanja Sarnavka, urednica. Ulomke iz knjige čitala je redateljica i glumica Dubravka Crnojević Carić.